

Divdesmitā Starptautiskā Lingvistikas Olimpiāde

Banska (Bulgārija), 2023. g. 23.–29. jūlijā

Individuālo sacensību uzdevumi

Risinājuma pieraksta noteikumi

Nepārrakstiet uzdevumus! Katra uzdevuma risinājumu pierakstiet uz atsvevišķas(-ām) lapas(-ām)! Uz katras lapas norādiet attiecīgā uzdevuma numuru, Jūsu vietas numuru un Jūsu uzvārdu! Pretējā gadījumā Jūsu darbs var tikt pazaudēts.

Ja nav norādīts citādi, aprakstiet Jūsu uzdevuma materiālā atrastās likumsakarības. Pretējā gadījumā Jūsu risinājums tiks novērtēts ar zemāku punktu skaitu.

1 uzdevums (20 punkti). Dotas divas dažu darbības vārdu formas Gvasakapanas šinku valodā, kā arī to tulkojumi latviešu valodā:

	Forma 1	Forma 2	Tulkojums
1.	piriy' <i>viņš/a ieraudzīja (to)</i>	imbir'i <i>es redzu (to)</i>	<i>redzēt</i>
2.	im'ay <i>viņš/a pateica (to)</i>	inim'a <i>es saku (to)</i>	<i>teikt, stāstīt</i>
3.	aplay' utt.	inapal'a utt.	<i>atvērt</i>
4.	k'aniy'	ijk'an'i	<i>satvert</i>
5.	ikniy'	inik'in'i	<i>klausīt,</i> <i>ticēt (kaut kam)</i>
6.	tundiy'	indunat'i	<i>spēlēt (mūziku)</i>
7.	šakšay'	iņšakats'a	<i>zagt</i>
8.	kišiy'	iņgits'i	<i>cept</i>
9.	hik'ay	inhik'a	<i>šūt, aust</i>
10.	hiniy'	ihin'i	<i>iepazīt</i>
11.	yułmuy'	inyułum'u	<i>sūkāt konfekti</i>
12.	ipay'	inipal'a	<i>peldināt</i>
13.	p'ahniy'	imp'ahan'i	<i>izrakt</i>
14.	ter'oy	inder'o	<i>nogalināt</i>
15.	netkay'	?	<i>grūst</i>
16.	kiriy'	?	<i>vilkt</i>
17.	p'uhruy'	?	<i>veidot caurumus</i>
18.	her'oy	?	<i>nogrudināt</i>

(a) Aizpildiet tukšās vietas rindās 15–18!

Dotas vēl dažas darbības vārdu formas Gvasakapanas šinku valodā, kā arī to tulkojumi latviešu valodā:

19.	ĩmbiiri?	<i>es tiku ieraudzīts</i>
20.	hik'aj	<i>es izšuvu, izaudu (to)</i>
21.	ĩk'ata?	<i>es apguļos</i>
22.	kirin'	<i>es izvilku (to)</i>
23.	ĩsiiru?	<i>es pasteidzos (pag.)</i>
24.	ĩņšapa?	<i>es dodos prom</i>
25.	ĩnima?	<i>man stāsta (man tiek stāstīts)</i>
26.	šawšan'	<i>es iestādīju (to)</i>
27.	šur'uj	<i>es izvēlējos (to)</i>
28.	ĩdeero?	<i>es tiku nogalināts; es nomiru</i>
29.	ĩmbiri?	<i>mani redz (es tieku redzēts)</i>
30.	heero?	<i>tas tika nogludināts</i>
31.	p'ihna?	<i>viņš(a) palecās</i>
32.	šawša?	<i>tas tika iestādīts</i>
33.	ak'okama?	<i>viņš(a) metas ceļos</i>
34.	atero?	<i>viņš(a) tiek nogalināt(s); viņš(a) mirst</i>
35.	k'aata?	<i>viņš(a) apgūlās</i>
36.	asiru?	<i>viņš(a) steidzas</i>
37.	ĩšpa?	<i>viņš(a) devās prom</i>
38.	ašakaša?	<i>tas tiek nozagts</i>
39.	her'oŋ	?
40.	ĩņšpa?	?
41.	apla?	?
42.	?	<i>viņš/a izvēlējās (to)</i>
43.	?	<i>es ieraudzīju (to)</i>
44.	?	<i>es stādu (to)</i>
45.	?	<i>tas tika satverts</i>
46.	?	<i>es palecos (tag.)</i>
47.	?	<i>tas tiek šūts, austs</i>
48.	?	<i>es tiku nopeldināts</i>

(b) Aizpildiet tukšās vietas rindās 39–48!

△ ŋ = n vārdā *mango*. š ≈ š. ts = latviešu c. ʔ, h, ʔ, w un y ir līdzskaņi; ʔ un līdzskaņi, aiz kuriem seko ', tiek izrunāti uz īsu laiku noslēdzot gaisa plūsmu rīklē. i ir patskanis. Dubultots burts apzīmē ilgu skaņu.

Gvasakapanas šinku valodā pieder šinku valodu saimei. Tajā runā Gvasakapanas pilsētā Gvatemalā. Pašlaik nav palicis cilvēku, kuri mācētu tekoši runāt šajā valodā — pēdējo 50 gadu laikā visi šinku valodā runājošie pārgāja uz spāņu valodu.
—Semjuels Āmeds

2 uzdevums (20 punkti). Doti teikumi apurinu valodā, un to aptuvenie ekvivalenti latviešu valodā:

1. nuta sykaru nykanawate uwamukary	}	<i>Es iedevu viņai manu kanoe.</i>
2. nykanawate nysykaru uwamukary		
3. pita ātary ģpurāā	—	<i>Tu izdzēri ūdeni.</i>
4. kyky mynaru nyherēka sytumukary	—	<i>Vīrietis atnesa sievietei manas asinis.</i>
5. herēkatxi uātary sytu	—	<i>Sieviete izdzēra asinis.</i>
6. nhiximakyte pixinhikary	—	<i>Tu atcerējies manu zivi.</i>
7. pitxiparyte umynary kykymukary	—	<i>Viņa atnesa vīrietim tavu banānu.</i>
8. hātakuru xinhikary naikute	—	<i>Meitene atcerējās manu māju.</i>
9. sytu apy sykanu nutamukary kyky	—	<i>Vīrietis iedeva man sievietes kaulu.</i>
10. nhģpurāāte nātary	—	<i>Es izdzēru manu ūdeni.</i>
11. kywģtxi apukary	—	<i>Viņš atrada galvu.</i>
12. ywa mynanu kyky uky nutamukary	—	<i>Viņš atnesa man vīrieša aci.</i>
13. ximaky nhikary apģtxi	—	<i>Zivs apēda kaulu.</i>
14. hātakuru txiparyte napukary	—	<i>Es atradu meitenes banānu.</i>
15. ximaky kywy inhikary	—	<i>Viņš apēda zivs galvu.</i>
16. hātakuru uapukaru	—	<i>Viņa atrada meiteni.</i>

(a) Pārtulkojiet latviešu valodā:

17. uwa xinhikaru sytu
18. txipary nhinhikary
19. kyky aikute pisykary ywamukary

(b) Šis teikums ir gramatiski nepareizs. Paskaidrojiet, kāpēc, un uzrakstiet šī teikuma gramatiski pareizo variantu un tā tulkojumu latviešu valodā:

20. uwa umynary kanawa ximakymukary

(c) Pārtulkojiet apurinu valodā divos veidos:

21. *Tu atradi māju.*
22. *Es atnesu meitenei tavu kanoe.*
23. *Viņš atnesa man tavu ūdeni.*
24. *Vīrietis izdzēra meitenes asinis.*
25. *Es atcerējos aci.*
26. *Tu apēdi manu banānu.*

△ Apurinu valodā pieder aravaku valodu saimes Purusas grupai. Tajā runā ne vairāk kā 30% no visiem 9 500 apurinu tautas pārstāvjiem Purusas upes ielejā Amazones ziemeļrietumu reģionā Brazīlijā.

nh = ņ; tx = č; x = š. y ≈ latviešu u ar nenoapaļotām lūpām. ā, ē, ģ ir nazāli patskaņi.

—Ksenija Ģiļarova

3 uzdevums (20 punkti). Doti teikumi piekrastes marindu valodā, kā arī to tulkojumi latviešu valodā:

1. **ob-dahetok** — *Tu tiešām atgriezies.*
2. **nake-dahetok** — *Mēs atgriezāties.*
3. **nambat-ihwin** — *Vai, es raudāju.*
4. **nambe-otab** — *Mēs tiešām jūs aizdzinām.*
5. **um-kulayawn** — *Viņš velti tevi apsmēja.*
6. **e-keseh** — *Jūs viņu apsplāvāt.*
7. **ubate-huyanab** — *Vai, tu mūs apklusināji.*
8. **nakum-hoyab** — *Es velti jūs apklusināju.*
9. **nambame-ɣadayawn** — *Oho, mēs tevi atstājām!*
10. **ebe-ɣadanawn** — *Jūs tiešām mūs atstājāt.*
11. **ibatun-ɣadewn** — *Vai, jūs velti viņu atstājāt.*
12. **a-isanab** — *Viņš pārgrieza mani uz pusēm.*
13. **obam-eseb** — *Oho, tu pārgriezi viņu uz pusēm!*

Šiem darbības vārdiem ir kāda gramatiska atšķirība no augstāk dotajiem darbības vārdiem:

14. **bate-tamanab** — *Vai, mēs uzpeldējām.*
15. **ba-tamab** — *Jūs tiešām uzpeldējāt.*
16. **a-ɣuyayah** — *Tu nodrebēji.*
17. **bam-ɣuyanah** — *Oho, es nodrebēju!*

(a) Pārtulkojiet latviešu valodā:

18. **e-ɣuyanah**
19. **ba-ihwin**
20. **nabum-kisayah**
21. **bat-ɣadawn**
22. **ubamum-kolewn**

(b) Pārtulkojiet piekrastes marindu valodā:

23. *Viņš uzpeldēja.*
24. *Vai, tu atgriezies.*
25. *Oho, es viņu apklusināju!*
26. *Viņš tiešām mūs aizdzina.*
27. *Jūs tiešām velti mūs apsplāvāt.*

△ Piekrastes marindu valodā pieder animu valodu saimei. Tajā runā ap 8 000 cilvēku Indonēzijā Dienvidpapuas provincē.

y un **ɣ** ir līdzskaņi. Piekrastes marindu darbības vārdu formu pierakstā defisi (-) izmanto, lai atdalītu divas puses no darbības vārda, kuras izrunā kā atsevišķus vārdus.

—Dāvids Hultmans (Konsultants: Bruno Ulsons)

4 uzdevums (20 punkti). Dotas darbības vārdu formas līdzenumu krī valodā, kā arī to tulkojumi latviešu valodā:

1. **nimawinēskomik** — *viņš izaicina mani*
2. **kiwāpamināwāw** — *jūs redzat mani*
3. **kinakininān** — *tu apstādini mūs, jūs apstādināt mūs*
4. **nikakwēcimānānak** — *mēs lūdzam viņus*
5. **kiwīcīhāw** — *tu palīdzi viņam*
6. **nikakwēcimānān** — *mēs lūdzam viņu*
7. **niwāpamāw** — *es redzu viņu*
8. **kimawinēskomin** — *tu izaicini mani*
9. **nimawinēskomikonānak** — *viņi izaicina mūs*
10. **kikakwēcimik** — *viņš lūdz tevi*
11. **kiwāpamitinān** — *mēs redzam tevi, mēs redzam jūs*
12. **ninakināwak** — *es apstādinu viņus*
13. **kiwīcīhikowāw** — *viņš palīdz jums*
14. **kinakinikwak** — *viņi apstādina tevi*
15. **kiwāpamāwāwak** — *jūs redzat viņus*
16. **kiwīcīhitin** — *es palīdzu tev*

Dotas vēl dažas darbības vārdu formas līdzenumu krī valodā, kā arī to tulkojumi latviešu valodā:

17. **ē-nakināyēk** — *kamēr jūs apstādināt viņu*
18. **ē-wīcīhak** — *kamēr es palīdzu viņam*
19. **mawinēskomikoyāhkwāwi** — *ja viņi izaicinās mūs*
20. **wāpamaci** — *ja tu redzēsi viņu*
21. **wīcīhitako** — *ja es palīdzēšu jums*

(a) Pārtulkojiet latviešu valodā:

(b) Pārtulkojiet līdzenumu krī valodā:

22. ē-wāpamikoyēk	26. <i>ja mēs lūgsim viņus</i>
23. ninakinikonān	27. <i>viņi izaicina jūs</i>
24. kikakwēcimāwāw	28. <i>viņi palīdz man</i>
25. kiwīcīhitināwāw	29. <i>tu redzi viņus</i>
	30. <i>es apstādinu jūs</i>

△ Līdzenumu krī valodā pieder algu valodu saimes algonkinu atzaram. Tajā runā ap 12 000 cilvēku Kanādā, Saskačevanas provinces dienvidos un Albertas provinces centrālajā daļā.

Šajā uzdevumā *mēs* = mēs bez tevis. **w** un **y** ir līdzskaņi. Rakstzīme **˘** apzīmē patskaņa garumu.

—Lidija Stanovnika, Aleksejs Peguševs

5 uzdevums (20 punkti). Doti skaitļa vārdi supiru valodā, kā arī to vērtības:

baashuunni	7
bejjaaga na niŋkin	21
ŋkwuu taanre na beeshuunni na kaŋkuro	285
kampwoo na ŋkwuu shuunni na beetaanre na baani	626
kampwɔhii sicyɛere na bejjaaga na ke na baaricyɛere	1639

(a) Pierakstiet ar cipariem:

- **kampwɔhii shuunni na ke**
- **ŋkuu na baataanre**

(b) Pierakstiet supiru valodā: 15; 109; 152; 403; 1534.

△ Supiru valodā pieder Atlantijas-Kongo valodu saimes senufo grupai. Tajā runā ap 350 000 cilvēku Mali un Kotdivuārā.

Vārdi ir doti vienkāršotā transkripcijā. **ɛ** un **ɔ** ir patskaņi. **ŋ** un **ɲ** ir līdzskaņi.

—*Aleksejs Peguševs*

Redaktori: Semjuels Āmeds, Ivans Deržanskis (tehn. red.), Hjū Dobss, Dmitrijs Gerasimovs, Šindžini Ghoša, Ksenija Giļarova, Staņislavs Gurevičs, Gabrijela Hladnika, Dāvids Hultmans, Boriss Iomdins, Kims Mingju, Liu Jujans, Lī Tēhuns, Bruno L’Astolina, Liams Maknaits, Dans Mírea, Mīna Norvika, Andrejs Ņikuļins, Paņs Tunle, Aleksejs Peguševs, Jans Petrs, Aleksandrs Piperskis, Pšemislaivs Podlesnijs, Marija Rubinšteina, Daniels Ruckis, Pāvels Sofronijevs, Neitans Somerss, Milēna Veneva (galv. red.), Elīsija Vornera.

Latviešu teksts: Aleksejs Peguševs.

Lai veicas!